

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 111a/2016

privind controlul constituționalității unor prevederi din articolele 42 alin.
(6), 102 alin. (1) și (2) și 156 alin. (3) din Codul electoral
*(procedura colectării semnăturilor de către
candidații la alegerile prezidențiale)*

CHIȘINĂU

26 septembrie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 21 septembrie 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 26 septembrie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 21 septembrie 2016 deputatul Valeriu Ghilețchi a adresat Curții Constituționale o sesizare, prin care solicită controlul constituționalității mai multor prevederi din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997, după cum urmează:

- sintagmele „*în prezența conducătorului autorității administrației publice locale pe al cărei teritoriu s-au colectat semnăturile*” și „*lista de subscripție se autentifică prin aplicarea, pe fiecare foaie, a ștampilei autorității administrației publice locale respective*” din alin. (6) al articolului 42;

- sintagma „*din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova*” din alin. (1) și alin. (2) al articolului 102;

- sintagma „*listele care nu au fost autentificate prin aplicarea ștampilei autorității administrației publice locale respective*” din alin. (3) al articolului 156.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autorul sesizării, pot fi rezumate după cum urmează.

3. Conform normelor electorale, una din condițiile înregistrării candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova este prezentarea listelor de subscripție Comisiei Electorale Centrale.

4. Potrivit art. 42 alin.(6) din Codul electoral, persoana care colectează semnăturile alegătorilor semnează fiecare foaie din listele de subscripție

în prezența conducătorului autorității administrației publice locale pe al cărei teritoriu s-au colectat semnăturile. Lista de subscripție se autentifică prin aplicarea, pe fiecare foaie, a ștampilei autorității administrației publice locale respective. În același timp, potrivit art. 156 alin. (3) listele care nu au fost autentificate prin aplicarea ștampilei autorității administrației publice locale respective se consideră nule.

5. Potrivit art. 102 alin. (1) din Codul electoral, pentru a fi înregistrați de Comisia Electorală Centrală toți candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun liste de subscripție, care conțin semnăturile a cel puțin 15000 și nu mai mult de 25000 de alegători din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova. Potrivit alin. (2) din articolul menționat, se consideră conforme cu alin. (1) unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova în care au fost colectate nu mai puțin de 600 de semnături.

6. Autorul sesizării susține că dispozițiile contestate încalcă principiul constituțional al egalității și dreptul de a fi ales.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 38

Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

(1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcând cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

8. Prevederile relevante ale Codului electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997 (publicat în M.O., 2016, nr.277-287/585) sunt următoarele:

Articolul 42

Colectarea semnăturilor în susținerea candidatului independent și pentru inițierea referendumului

„[...]”

(6) Persoana care colectează semnăturile alegătorilor semnează fiecare foaie din listele de subscripție în prezența conducătorului autorității administrației publice locale pe al cărei teritoriu s-au colectat semnăturile. La sfârșitul fiecărei foi din listele de subscripție, colectorul face o mențiune, atestând faptul că semnăturile au fost colectate de el personal și că el confirmă autenticitatea semnăturilor, apoi semnează. Lista de subscripție se autentifică prin aplicarea, pe fiecare foaie, a ștampilei autorității administrației publice locale respective.”

Articolul 102

Condițiile speciale pentru listele de subscripție

„(1) Pentru a fi înregistrați de Comisia Electorală Centrală, toți candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun liste de subscripție, care conțin semnăturile a cel puțin 15000 și nu mai mult de 25000 de alegători din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova și corespund altor prevederi ale prezentului cod.

(2) Se consideră conforme cu alin. (1) unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova în care au fost colectate nu mai puțin de 600 de semnături.

[...]”

Articolul 156

Responsabilitatea pentru corectitudinea întocmirii listelor de subscripție

„(1) Persoana care colectează semnăturile semnează fiecare foaie din listele de subscripție, făcând o mențiune de atestare a faptului că semnăturile au fost colectate personal și că identitatea persoanelor ale căror nume apar în liste a fost verificată, în baza actului de identitate, personal de către colector. Fiecare foaie se autentifică prin aplicarea ștampilei autorității publice locale respective.

(2) Membrii grupurilor de inițiativă au obligația de a preîntâmpina fiecare cetățean despre faptul că poate semna numai într-o singură listă de subscripție.

(3) Sînt considerate nule și neavenite listele de subscripție completate până la înregistrarea grupului de inițiativă; listele care nu sînt semnate de colectorul semnăturilor; **listele care nu au fost autentificate prin aplicarea ștampilei autorității administrației publice locale respective.**”

9. Prevederile relevante ale Protocolului nr. 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 3

Dreptul la alegeri libere

„Înaltele Părți contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condițiile care asigură libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

10. Autorul sesizării susține că prin normele contestate se încalcă principiul constituțional al egalității și dreptul de a fi ales.

11. Astfel, potrivit acestuia, prevederile art. 102 alin. (1) și (2) din Codul electoral, care instituie condiția colectării semnăturilor din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova, iar din fiecare unitate urmează a fi colectate nu mai puțin de 600 de semnături, încalcă dreptul constituțional de a fi ales. Or, unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi sunt diferite ca mărime și după numărul populației, astfel, colectarea în mod egal a semnăturilor este imposibilă, ținându-se cont și de inegalitatea condițiilor dintre candidații independenți și candidații din partea partidelor politice.

12. Totodată, autorul sesizării susține că prevederile care stabilesc condiția semnării listelor de subscripție, de către persoana care colectează semnăturile, în prezența conducătorului autorității administrației publice locale pe al cărei teritoriu s-au colectat semnăturile, precum și aplicarea ștampilei autorității administrației publice locale respective, creează un impediment real pentru exercitarea dreptului de a fi ales.

13. În susținerea opiniei sale, autorul sesizării pretinde că termenul stabilit pentru completarea listelor de subscripție este destul de restrâns, iar autentificarea acestora de către conducătorul autorității administrației publice locale poate institui anumite bariere. Mai mult ca atât, autorul susține că verificarea autenticității listelor de subscripție ține de competența Comisiei Electorale Centrale, care dispune de registrul electronic al alegătorilor, nefiind necesară autentificarea din partea primarilor.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

15. În temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea privind controlul constituționalității legilor ține de competența Curții Constituționale.

16. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale abilitază deputatul în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

17. Curtea reține că obiectul controlului constituționalității îl constituie anumite prevederi ale art. 42 alin. (6), 102 alin. (1) și (2) precum și art. 156 alin. (3) din Codul electoral.

18. Curtea constată că, în esență, sesizarea vizează următoarele aspecte care condiționează înregistrarea candidaților pentru cursa prezidențială: 1) *semnarea listelor de subscripție în prezența conducătorului autorității administrației publice locale și aplicarea, pe fiecare foaie, a ștampilei autorității administrației publice locale respective*; 2) *colectarea semnăturilor din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova*; 3) *colectarea a cel puțin 600 de semnături din fiecare unitate administrativ-teritorială de nivelul doi*.

19. Potrivit autorului sesizării, prevederile contestate încalcă principiul egalității și dreptul de a fi ales, garantate de articolele 16 și 38 din Constituție.

20. Curtea reține că, în conformitate cu articolul 38 alin. (3) din Constituție, *dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii*.

21. Curtea menționează că prevederile constituționale invocate garantează cetățenilor dreptul de a fi aleși în cadrul tuturor scrutinelor (parlamentare, prezidențiale, locale).

22. Totodată, potrivit art. 72 din Constituție, reglementarea sistemului electoral, inclusiv procedura alegerilor prezidențiale, ține de competența exclusivă a Parlamentului.

23. În acest sens, condițiile de fond și de formă pe care o persoana trebuie să le îndeplinească pentru exercitarea dreptului de a fi ales în cadrul alegerilor prezidențiale, sunt reglementate în Codul electoral.

24. Curtea Europeană, în jurisprudența sa, a reținut că drepturile garantate de art. 3 al Protocolului nr. 1 nu sunt absolute. Este loc pentru "limitări implicite" și statele contractante se bucură de o marjă largă de apreciere în acest domeniu (*Matthews v. Regatul Unit, nr. 24833/94, hotărâre din 18 februarie 1999, § 63*).

25. Având în vedere că articolul 3 nu este limitat printr-o listă exactă de „scopuri legitime”, precum sunt cele menționate la articolele 8-11, statele contractante pot, prin urmare, să se bazeze liber pe un scop care nu figurează în această listă pentru a justifica o restricție, sub rezerva demonstrării compatibilității acestui scop cu principiul statului de drept și cu obiectivele generale ale Convenției, în circumstanțele particulare ale unei cauze concrete (*Yumak și Sadak v. Turciei (MC), nr. 10226/03, hotărâre din 8 iulie 2008, § 109*).

26. Astfel, cu referire la impunerea unor restricții ce țin de numărul necesar de semnături care urmează a fi colectate de către candidații la alegeri, Curtea Europeană, în cauza *Mihaela Mihai Neagu v. România* (nr. 66345/09, decizie din 6 martie 2014), a statuat că:

„30. În ceea ce privește dreptul de a candida, respectiv aspectul „pasiv” al drepturilor garantate prin art. 3 din Protocolul nr. 1, **Curtea reamintește că este mai prudentă în aprecierea restricțiilor în acest context decât atunci când i se solicită să examineze restricții privind dreptul de vot**, respectiv elementul „activ” al drepturilor garantate prin art. 3 din Protocolul nr. 1. Aceasta reamintește că a arătat că **dreptul de a candida în cadrul alegerilor legislative poate fi supus unor condiții mai stricte decât dreptul de vot**. În această privință, Curtea reamintește că, dacă este adevărat că **un stat dispune de o marjă amplă de apreciere pentru a stabili condițiile de eligibilitate in abstracto**, principiul caracterului efectiv al drepturilor impune ca procedura care permite determinarea eligibilității să fie **însoțită de garanții suficiente pentru a evita arbitrarul.**”

27. De asemenea, în ceea ce privește numărul de semnături necesare pentru depunerea unei liste electorale, potrivit Curții Europene, condițiile impuse de state nu constituie un obstacol în calea exprimării opiniei poporului cu privire la alegerea reprezentanților [*Asensio Serqueda împotriva Spaniei* (dec.), nr. 23151/94, 9 mai 1994, *Federacion Nacionalista Canaria împotriva Spaniei* (dec.), nr. 56618/00, 7 iunie 2001, și *Brito da Silva Guerra și Sousa Magno împotriva Portugaliei* (dec.), nr. 26712/06 și 26720/06, 17 iunie 2008].

28. La fel, și Comisia de la Veneția în liniile directoare în materie electorală, adoptate cu ocazia celei de-a 51 sesiuni (5-6 iulie 2002), a stabilit că cerința de a aduna un anumit număr de semnături pentru prezentarea unei candidaturi nu este contrară a priori principiului sufragiului universal. Pe de altă parte, Comisia de la Veneția recomandă ca legea să nu impună un număr de semnături din partea a mai mult de 1% dintre alegători.

29. În Opinia comună a Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR la proiectul de lege privind modificarea Codului electoral, adoptată la cea de-a 107 sesiune plenară (10-11 iunie 2016), s-a menționat:

„12. În conformitate cu articolul 102 din proiectul de lege, candidații la funcția de Președinte al Republicii trebuie să prezinte liste cu 15 000 de semnături ale alegătorilor din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi din țară. Acest număr de semnături necesare este mai mic decât limita de un procent din alegători, prevăzut în Codul bunelor practici în materie electorală. Numărul minim de semnături valabile ce urmează a fi colectate din fiecare unitate constituie 600. Chiar dacă organizațiile politice pot acumula acest număr de semnături mai ușor, datorită structurilor lor din teritoriu, față de candidații independenți, posibilitățile cărora în teritoriu sunt limitate, totuși acest număr este suficient de mic, ținând cont de numărul de alegători în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi (unitatea cu cel mai mic număr de alegători înregistrați este Basarabeasca, având 24 318 alegători înregistrați).”

30. Ținând cont de cele menționate, Curtea reține că **reglementările contestate nu sunt de natură să afecteze dreptul de a fi ales.**

31. La fel, dispozițiile legale criticate nu conțin prevederi care să aducă atingere principiului egalității, acestea aplicându-se tuturor persoanelor vizate de ipoteza normei, fără privilegii și fără discriminări. Acestea conțin condiții de eligibilitate, pe care legiuitorul le-a reglementat în scopul stabilirii unor limite pentru prevenirea exercitării abuzive a drepturilor electorale de către un candidat care se bucură de o minimă susținere și credibilitate din partea populației cu drept de vot.

32. În lumina celor expuse, Curtea menționează că sesizarea nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea deputatului în Parlament Valeriu Ghilețchi privind controlul constituționalității:

- sintagmelor „*în prezența conducătorului autorității administrației publice locale pe al cărei teritoriu s-au colectat semnăturile*” și „*lista de subscripție se autentifică prin aplicarea, pe fiecare foaie, a ștampilei autorității administrației publice locale respective*” din alin. (6) al articolului 42;

- sintagmei „*din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova*” din alin. (1) al articolului 102;

- alineatului (2) al articolului 102;

- sintagmei „*listele care nu au fost autentificate prin aplicarea ștampilei autorității administrației publice locale respective*” din alin. (3) al articolului 156 din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău, 26 septembrie 2016
DCC nr.63
Dosarul nr. 111a/2016*